

ساختار کارآمد مدیریت اطلاعات

در مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهاد سازندگی ×

نوشته: علی اصغر شیرینی

مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی

کلید واژه ها

مدیریت اطلاعات / مراکز اطلاع رسانی / ایران / ساختار سازمانی / مرکز اطلاع رسانی و خدمات جهاد سازندگی

چکیده

خدمات جامع اطلاع رسانی مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی در سال ۱۳۷۲ مبتنی بر ساختار مدیریتی نوین اطلاعات بینان نهاده شد که این خودمنجر به فراهم آوری و تهیه کارآمد اطلاعات گردید. کتابخانه های بیش از ۶۰ مرکز تحقیقاتی و آموزشی وزارت جهادسازندگی زیر ساختی را تشکیل دادند که از طریق آن، شبکه ای از خدمات و منابع اطلاعاتی به وجود آمد. به منظور تقویت میزان دسترسی به خدمات خرد و کلان اطلاع رسانی، ساختار دوگانه مدیریت طرح ریزی شد. انجام خدمات اطلاع رسانی خرد نظیر آگاهی رسانی جاری، جمع آوری اطلاعات تخصصی بومی و ایجاد خدمات اطلاع رسانی خرد، توسط کتابخانه های استان ها، و خدمات اطلاع رسانی کلان نظیر خدمات مرجع، سازماندهی منابع و پایگاه های اطلاعاتی، منطبق ساختن و توسعه فن آوری های نوین اطلاع رسانی توسط مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی برنامه ریزی و پیش بینی شد. بدین ترتیب، مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی به منظور ارائه ساختار مدیریت اطلاع رسانی توزیعی متمرکز، اقدام به توسعه واحدهای اطلاع رسانی در سراسر کشور کرد.

معرفی، توسعه یا تکامل هر شاخه از دانشی که دارای جنبه های نظری و کاربردی است از لحاظ اجرایی از یک کشور به کشور دیگر تفاوت می کند. معرفی علم اطلاع رسانی در ایران به دهه ۱۹۶۰ باز می گردد. در این میان تأسیس دوره کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی در دانشگاه تهران همراهِ با تأسیس مرکز اسناد و مدرک علمی در دهه ۱۹۶۰ راه را برای معرفی علمی و نظام مند علم اطلاع رسانی در ایران هموار ساخت. تأسیس چندین مرکز اطلاع رسانی و مرکز اسناد در سازمان ها و نهادهای مختلف را می توان از مهم ترین عوامل برانگیزنده توسعه تجارب علم اطلاع رسانی در ایران در دهه ۱۹۷۰ به شمار آورد. در سال ۱۳۵۸، جهادسازندگی به عنوان یکی از مهم ترین

* *_

th Congress and conference, Jaipur & New delhi, 11-17 October 1998.

وزارتخانه های کشور بعد از انقلاب اسلامی تأسیس شد و مسئولیت طرح های توسعه ای مختلف در زمینه های توسعه روستای، دامپروری، جنگل داری، دامپزشکی، آبخیزداری، تولید واکسن و نیز شیلات را بر عهده گرفت در سال ۱۳۷۲ مرکز اطلاع رسانی کارآمد، در معاونت آموزش و تحقیقات تأسیس شد. ساختار کلی سازمانی این مرکز، براساس مطالعه کامل و دقیق گرایش های تحقیقاتی و توسعه ای و نیز مطابق با نیاز های اطلاعاتی وزارت جهادسازندگی طراحی هستند. به نظر می رسد تعیین چارچوبی کارآمد برای ارائه چنین خدمات اطلاع رسانی گسترده برای استفاده کنندگان، صرفاً با تأسیس یک مرکز اطلاع رسانی ساده کاملاً متفاوت باشد. پس از انقلاب اسلامی، ایران شاهد تغییرات سیاسی بنیادی، و جنگی ویرانگر با عراق بود. پایان جنگ و آغاز برنامه های توسعه دولت، فرصت مناسبی را برای توجه بیش تر به اهمیت و نقش اطلاعات در بازسازی و توسعه کشور به وجود آورد. بخش های دولتی و خصوصی تلاش برای مشارکت مؤثر در روند توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کشور را آغاز کردند. به عنوان فرایندی پویا، توسعه نیاز به اطلاعات معتبر و سازماندهی شده در کلیه بخش های جامعه - اقتصاد و صنعت گرفته تا کشاورزی، آموزش و پرورش و بهداشت - داشت. از سال ۱۹۸۹ به بعد، اغلب نهادهای دولتی ایران در گیر طرح ها و فعالیت های توسعه شدند و برخی از سازمان های فرهنگی نیز برای اسجاد خدمات اطلاع رسانی مطابق با نیازها و ماموریت های سازمانی خود تلاش کردند. در این دوره، مراکز اطلاع رسانی، شبکه ها و پایگاه های اطلاعاتی گوناگونی در سطوح مختلف برای خدمات دهی بهتر به نیازهای اطلاعاتی سیاست های توسعه ای کشور پا به عرصه گذاشتند. پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی بیش از ۴ هزار محقق جهادی از طریق یک مرکز اطلاع رسانی واحد اقدامی سهل نمی نمود. از این رو، برای پاسخگویی کارآمد و بموقع به نیازهای استفاده کنندگان، ساختاری جامع، فراگیر و در سطح ملی مورد نیاز بود. از آنجا که مراکز اطلاع رسانی مناسبی در ایران برای ارائه خدمات گسترده این چنینی به استفاده کنندگان وجود نداشت، طراحی ساختار نظر مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهاد سازندگی، کاری دشوار بود و گونه ای نوآوری خاص را می طلبید. در این میان، هیچ طرح قابل اطمینانی وجود نداشت که مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی بتواند از نمونه هایی از خدمات اطلاع رسانی و خدمات علمی برای تحلیل باز خوردها و میزبان رضایتمندی استفاده کنندگان کار مطالعاتی خود را آغاز کرد و در سال دوم برخی از تغییر و تحولات برای توسعه دامنه خدمات از یک سو و تقویت سطح دستیابی به اطلاعات از سوی دیگر اعمال شد. هم اینک، پس از گذشت چهار سال، رویکرد مدیریتی مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی را که کاملاً عملیاتی است مورد توجه خود قرار داده اند. در مقاله حاضر سعی بر آن است که رویکردهای مدیریتی مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی به عنوان یک مرکز اطلاع رسانی دولتی در ایران به منظور ارائه خدمات، منابع و فن آوری های اطلاع رسانی نمایان گردد.

تمرکزگرایی در مقابل تمرکززدایی: رویکردی ترکیبی

مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی از سال اول آغاز کار خود قصد داشت ساختار مدیریتی کاملاً متفاوتی را با دیگر رويه های مدیریت اطلاعات موجود در ایران ارائه دهد. دلیل چنین نوآوری در امر مدیریت اطلاعات، ایجاد برخی تغییر و تحولات در توسعه و ارائه خدمات و محصولات اطلاع رسانی نوین در دامنه وسیع تر بود. این نکته خود از جمله مقوله هایی بود که مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی در طول تعیین اهداف، مقاصد و سیاست های عملیاتی خود به آن توجه کرد. در بسیاری از کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی ایران، رویکرد تمرکزگرایی در مدیریت اطلاعات غالب تر بود و اغلب طرح های مربوط به فرایندهای جمع آوری و اشاعه اطلاعات نظیر فهرستگان، فهرست مشترک، تولید پایگاه های اطلاعاتی یا خدمات اشاعه گزینشی اطلاعات مشکلاتی را به دلیل چنین رویکرد جدی پدیدار ساخت. با چنین دیدگاهی مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی تلاش کرد نظام مدیریت اطلاع رسانی ویژه ای را بنا کند که در واقع ترکیبی از رویکردهای تمرکزگرایی و تمرکززدایی اطلاعات را در برداشته باشد. از آنجاکه مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی، خدمات و محصولات خود را به ۶۰ کتابخانه تحقیقاتی و آموزشی در وزارت جهادسازندگی در سراسر کشور عرضه می کند و مسئولیت توسعه و ارتقای زیر ساخت اطلاع رسانی نهادهای درگیر را برعهده دارد، ساختار دوگانه مدیریت اطلاعات را به منظور تقویت سطح دستیابی به خدمات اطلاع رسانی خرد و کلان ارائه داد. این رويه در نهایت منجر به ارائه ساختار مدیریت اطلاع رسانی توزیعی متمرکز شد.

فراهم آوری اطلاعات

به منظور کارآمد ساختن عملیات کتابخانه های زیر پوشش مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی، تأمین اطلاعات از دو طریق مختلف ضروری به نظر می رسید. در روش اول، کتابخانه های مراکز تحقیقاتی و آموزشی منابع اطلاعاتی خود را شامل کتاب ها، مجلات و گزارش های فارسی فراهم آوری می کنند. کتابخانه ها تلاش می کنند نیازهای گروه های مخاطب خود را از طریق تهیه منابع اطلاعاتی بومی تأمین کنند. اگر این کتابخانه ها با مشکلاتی در زمینه یافتن یا فراهم آوری آثار بومی مواجه شوند، مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی نقش فعالی برای تهیه اطلاعات مورد نیاز آن ها ایفا می کند. روش دوم، مربوط به تهیه منابع اطلاعاتی خارجی شامل پایگاه های اطلاعاتی دیسک فشرده، مجلات تخصصی و کتاب های اطلاع رسانی است. با توجه به هزینه بالای تهیه منابع اطلاعاتی خارجی، مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی تلاش هایی را در جهت متمرکز سازی فرایند فراهم آوری منابع اطلاعاتی خارجی انجام می دهد. این امر، خودمانع بروز بسیاری از مشکلات و مخالفت ها گردید (تا زمانی که مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی تأسیس نشده بود، هر نهادی راساً اقدام به تهیه منابع مورد نیاز خود می کرد که این کار، باعث چندگانگی در امر سفارش اسناد در سراسر کشور می شد). اندیشه و توجیه ذاتی برای اقدام بحث برانگیزی که هم اینک توسط مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی صورت می گیرد، کاهش هزینه فراهم آوری اطلاعات

خارجی از یک سو و تهیه الگویی مقرون به صرفه برای خدمات اطلاعاتی مرتبط از سوی دیگر بود. با مشارکت دادن کلیه مراکز پژوهشی و آموزشی در تصمیم گیری در خصوص تهیه منابع خارجی، مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی توانست مشکلات احتمالی را مرتفع نماید.

تحويل مدرک

از آنجا که خدمات تحويل مدرک مستلزم ایجاد شبکه خدمات اطلاع رسانی از طریق دامنه گسترده ای از کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی در کشور است، رویکردی توزیعی برای تقویت سطح دستیابی به مواد موجود در کتابخانه ها برگزیده شد. برای تحقق این اهداف، طراحی با مشارکت نمایندگان کتابخانه های نهادهای تحقیقاتی و آموزشی مختلف که تجاربی را در امر تحويل مدرک در سراسر کشور کسب کرده بودند، تدوین شد. در این طرح، نمایندگان کتابخانه ها به سادگی می توانستند به شناسایی مجموعه های غنی منطقه بپردازند و نتیجه را به بخش تحويل مدرک مرکز اطلاعات رسانی و خدمات علمی برای درج در فهرست ((مکانیابی)) و نیز برای تصمیم گیری در همکاری های دو جانبه با کتابخانه های عضو اعلام کنند. در نتیجه شبکه ای از مکانیاب های منابع اطلاعاتی بیش تر در مناطق مختلف کشور ایجاد شد.

سازماندهی مواد

با توجه به اهمیت مواد سازماندهی شده در اشاعه کارآمد اطلاعات، مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی زمینه ارتباطات دو جانبه با نهادهای تحقیقاتی و آموزشی در وزارت جهادسازندگی را به منظور گردآوری فهرستگانی جامع از کلیه منابع موجود در کتابخانه های وابسته فراهم کرد. در این زمینه دو وظیفه عمده مورد شناسایی قرار گرفت: (۱) تهیه فهرست های توصیفی توسط کتابخانه های وابسته در استان های ایران؛ (۲) فهرست نویسی تحلیلی و تعیین کدهای فهرستگان توسط مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی.

در این میان، توجه بسیاری صرف تطابق قوانین و استانداردهای فهرستگان شد. اکنون فهرستگان مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی دارای بیش از ۴۰ هزار رکورد است که اطلاعات کتابشناختی در زمینه گرایش های تحقیقاتی وزارت جهادسازندگی را در بردارد. (برای مثال، جنگل و مرتع، آبخیزداری، دامپروری، منابع طبیعی، شیلات، مهندسی، و از این قبیل).

اشاعه اطلاعات

با توجه به این واقعیت که مراکز تحقیقاتی و آموزشی جهادسازندگی در سراسر استان های کشور پراکنده اند. سیاست نیمه متمرکز تهیه اطلاعات به منظور بهبود فرایند دسترسی به اطلاعات هم به صورت متمرکز و هم توزیعی در نظر گرفته شد. مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی برای دستیابی به این هدف به ارائه خدمات جستجو با استفاده از پایگاه های اطلاعاتی دیسک فشرده (پایگاه های اطلاعاتی علوم، فن آوری و پروانه های ثبت اختراع) مبادرت کرد. برای

جلوگیری از تمرکزگرایی غیر ضروری طرحی برای آشنایی کتابداران و اطلاع رسانی با روش ها و فنون جستجوی اطلاعات در پایگاه های اطلاعاتی از طریق برگزاری سمینارها و کارگاه های آموزشی یک روزه، پیش بینی شد. به علاوه، کتابخانه های استان ها می توانند پایگاه های خود از آن ها استفاده کنند. این رویکرد از یک سو منجر به کاهش حجم خدمات علمی جهادسازندگی گردید و از سوی دیگر راه را برای کار بر روی بهینه سازی خدمات پایگاههای اطلاعاتی هموار کرد که در واقع از مهم ترین برنامه های تضمین کیفیت مرکز اطلاع رسانی و خدمات جهادسازندگی به شمار می رفت. همچنین به منظور آشنا کردن کتابداران استان ها با دامنه گسترده ای از خدمات، نظیر آگاهی رسانی جاری، مهارت های فراهم آوری، یا فنون اشاعه اطلاعات، مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی دوره های آموزشی کوتاه مدت حین خدمت برگزار کرده است. کتابداران مراکز استان ها که در واقع نمایندگان مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی محسوب می شوند، نقش کلیدی ر در برقراری هماهنگی میان مرکز اطلاع رسانی و نهاد های تحقیقاتی و آموزشی استان ها ایفا می کنند.

مراکز کانونی استان ها: اهرم های مدیرتی مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی

به منظور شناسایی کتابخانه های غنی در استان های مختلف ایران، مؤلف بررسی گسترده ای را در سال ۱۳۷۶ آغاز کرد که در نهایت ۱۰ کتابخانه تحقیقاتی در استان ها به عنوان کانون مرکزی مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی تشخیص داده شدند. این کتابخانه ها وابسته به ((مرکز تحقیقاتی منابع طبیعی و دامپروری)) استان های مازندران، فارس، لرستان، اصفهان، آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، کرمانشاه، خوزستان و تهران بود. عملکرد این کتابخانه های تحقیقاتی به عنوان واحدهای اطلاع رسانی تخصصی در مناطق مختلف کشور شامل مسئولیت های زیر بود:

- فراهم آوری، سازماندهی و اشاعه اطلاعات تخصصی در موضوعات مورد نظر؛
- برقراری ارتباطات کاری با نهادهای آموزش عالی و مراکز علمی منطقه به منظور تبادل اطلاعات و تجارب؛
- گرد آوری اطلاعات کتابشناختی تخصصی در زمینه های جنگل و مرتع، آبخیزداری، حفاظت خاک، تولید واکسن، دامپروری و تغذیه، گیاهشناسی، گیاهان دارویی، صنایع چوب و کاغذ سازی، و دامپزشکی؛
- ایفای نقش به عنوان کانون خدماتی مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی در استان ها؛
- ارائه خدمات اطلاع رسانی به دیگر سازمان ها و نهادهای وابسته به جهادسازندگی؛
- ارائه خدمات تخصصی نظیر آگاهی رسانی جاری و خدمات جستجوی پایگاه های اطلاعاتی به مراکز تحقیقاتی و آموزشی در استان ها؛
- برگزاری سمینارها و کارگاه های آموزشی یک روزه در زمینه اطلاعات و اطلاع رسانی از طریق همکاری نزدیک با مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی؛

- برقراری ارتباط پیوسته با مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی به منظور تقویت سطح خدمات آن ها و همگام شدن با پیشرفت ها و دستاوردهای مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی؛
- ارتقای جایگاه فرهنگی اطلاعات و نقش آن در پیشرفت فعالیت های اطلاع رسانی استان های مختلف.

با توجه به نقش کانون های مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی، هم از لحاظ مالی و فنی کتابخانه های کانون های مرکزی را مورد حمایت خود قرار می دهد و هم در جهت تقویت زیرساخت اطلاع رسانی آن ها تلاش می کند. یکی از اقدامات مهمی که توسط مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی صورت گرفته، تدوین زیرساخت اطلاع رسانی وزارت جهاد سازندگی به طور اعم و کانون های مرکزی استان ها به طور اخص است که هدف از آن، طراحی چارچوب رسمی برای نظام های اطلاع رسانی وابسته به جهادسازندگی می باشد. این فعالیت توجیه کننده مبالغ هنگفتی بود که برای توسعه خدمات اطلاع رسانی و تهیه فن آوری های اطلاع رسانی مورد نیاز توسط مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی و نیز کتابخانه های آموزشی و تحقیقاتی صرف می شد. بدون شک، انجام این فعالیت های توسعه ای اطلاع رسانی در مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی، از فرایند تصمیم گیری مدیریتی اثر بخش و کارآمد آن نشأت می گیرد.

شبکه گسترده مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی: ابزار مدیریت اطلاعات

از آغاز تحقیق یافتن ارائه خدمات اطلاع رسانی توسط مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی، استفاده از شبکه مورد توجه قرار گرفت. از طریق ارائه خدمات به کلیه کتابخانه های تحقیقاتی و آموزشی و ارتباط دو جانبه با آنها، مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی توانست به ارتباطات شبکه ای میان محققان، دانشمندان مریبان و متخصصان اطلاع رسانی مفهوم خاصی ببخشد. بدین ترتیب، شبکه ای از خدمات، منابع و استفاده کنندگان به وجود آمد. با چنین گام هایی که به سوی تقویت ارتباطات علمی برداشته شد، مرکز اطلاع رسانی گسترده پدید آورد. شبکه فوق طرحی جامع بود که مطالعات گسترده ای را می طلبید. تجزیه و تحلیل داده ها منجر به استفاده از خطوط تلفن اجاره ای X.25 و سیستم شماره گیری برای برقراری ارتباط میان کلیه مراکز تحقیقاتی و آموزشی با یکدیگر از یک سو، و ارتباط میان کلیه مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی با این نهاد ها از سوی دیگر شد. هدف اصلی این شبکه، ایجاد ساز و کاری برای تبادل اطلاعات کتابشناختی و نیز استفاده از سیستم مدیریت پست الکترونیکی و گروه های مباحثه میان محققان و دانشمندان در سراسر کشور بود. هم اکنون شبکه محلی مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی که شامل منابع و خدمات اطلاعاتی مهمی می باشد، وظیفه برقراری هماهنگی و ارزیابی ارتباطات شبکه ای و تعامل استفاده کنندگان را در محیط شبکه گسترده دارد. همچنین مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی اغلب خدمات مشاوره ای مرجع و پژوهش از طریق

شبکه اطلاع رسانی گسترده در دسترس قرار داده است. به منظور بهینه کردن خدمات و منابع اطلاع رسانی در شبکه، مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی، کتابخانه های استان ها را برای توسعه پایگاه های اطلاعاتی ارائه خدمات بومی و نیز اشتراک آن ها با دیگر کتابخانه های تحقیقاتی و آموزشی ترغیب می کند. اکنون این شبکه خدمات خود را به بیش از ۴ هزار محقق، آموزشگر و مربی در کل وزارت جهادسازندگی ارائه می دهد. روی هم رفته شبکه مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی ابزاری کارآمد برای اشاعه اطلاعات است. هر کتابخانه در کشور می تواند به اطلاعات موردنظر دسترسی پیدا کند و به تبادل خدمات و منابع خود با دیگر کتابخانه ها بپردازد. از طریق برگزاری جلسات بحث و تبادل نظر در سطوح مختلف مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی سعی دارد میان کلیه فعالیتهای اطلاع رسانی در استان ها هماهنگی ایجاد کند و با تصمیم گیری های مشترک به تعیین گرایش ها و سیاست های اطلاع رسانی وزارت جهاد سازندگی بپردازد.

سیاست های مدیریت فن آوری اطلاعات مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی

به منظور همگانی بودن با گرایش های جاری کاربردهای فن آوری اطلاعات در کتابخانه و مراکز اطلاع رسانی ایران، مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی چارچوبی برای استفاده کارآمد از فن آوری های نوین اطلاعاتی مختلف تدوین کرد. به عنوان اولین اولویت، ایجاد پیکره اصلی شبکه گسترده اطلاع رسانی و خدمات علمی و کتابخانه های استان ها نیز طراحی گردید. این الگو به مدت ۱۴ ماه به مرحله اجرا گذاشته شد و هنوز نیز توسط کتابخانه های تازه توسعه یافته مورد استفاده قرار می گیرد. در طول این مدت، بیش از ۲۰ کتابخانه استانی بنابر فن آوری های مورد نیاز خود نظیر رایانه، دیسک خوان، مودم، دورنگار و نظام تابلو اعلانات تجهیز شدند. این فعالیت ها ره طور گسترده ای از سوی معاونت آموزش و تحقیقات جهادسازندگی برای تهیه الگوی شبکه اطلاع رسانی در سطح ملی مورد حمایت قرار گرفت. از طریق این اقدامات شبکه اطلاع رسانی وزارت جهادسازندگی به منظور تسهیل تبادل اطلاعات و اشاعه تجربه ها میان محققان و پژوهشگران تأسیس شد. کلیه کتابخانه های استان ها برای توسعه شبکه های اطلاع رسانی بومی خود در جهت بهبود فرایند دستیابی به اطلاعات تخصصی در محدوده نهادهای خود- مبتنی بر الگوی گزینشی فن آوری که قبلاً به آن اشاره شد- از یک سو، و هموار کردن راه به منظور ایجاد پیوندها و ارتباطات با مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی ترغیب شدند. صرف نظر از تلاش های گوناگونی که به منظور ارتقای کاربردهای فن آوری اطلاعات در کتابخانه های جهاد انجام گرفته، مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی دوره های آموزشی و کارگاه های آموزشی به جهت اعتلای نگرش ها و دیدگاه های فنی کتابداران و متخصصان اطلاع رسانی استان ها و نیز آشناسازی با کاربردهای فن آوری اطلاعاتی مختلف برگزار کرده است. به طور کلی سیاست های مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهاد سازندگی جهت مدیریت فن آوری های اطلاعاتی را می توان به شرح زیر بیان نمود:

۱. هماهنگی، شناسایی، راهم آوری و خرید فن آوری های اطلاع رسانی؛

۲. افزایش میزان استفاده کارآمد از فن آوری های اطلاع رسانی موجود در کتابخانه های استان ها؛
۳. ایجاد پیکره قوی برای شبکه اطلاع رسانی گسترده؛
۴. آماده سازی فنی کتابخانه های استان ها به منظور متصل شدن به شبکه اطلاع رسانی گسترده مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی؛
۵. ارزیابی فن آوری های اطلاعاتی به کارگرفته شده در کتابخانه های استان ها از نقطه نظر ذخیره و بازیابی اطلاعات؛
۶. زمینه سازی توسعه فن آوری اطلاعاتی بومی (نرم افزار و سخت افزار)؛
۷. جذب، گزینش و استفاده از فن آوری های نوظهور در زمینه های ذخیره سازی، پردازش و بازیابی اطلاعات؛
۸. رفع احتیاجات فنی موجود در سطوح مختلف کتابخانه های جهادسازندگی.

از آنجا که هدف اصلی وزارت جهادسازندگی ((توسعه و سازندگی ملی)) است، بهره گیری و توسعه فن آوری های اطلاعاتی مورد نیاز از جنبه های دیگر فعالیت های توسعه ای بود که مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی مسئولیت آن را بر عهده گرفت.

نتیجه

مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهاد سازندگی به عنوان یکی از الگوهای خدمات اطلاع رسانی در ایران توانست ساختار مدیریتی منعطفی را به اجرا در آورد که از طریق آن بیش از ۶۰ کتابخانه تحقیقاتی و آموزشی خدمات، محصولات و تجارب خود را اشاعه دهند. ساختار مدیریتی توزیعی مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهاد سازندگی زمینه مناسبی را برای نظارت منطقی فعالیت های اطلاع رسانی در سطح جهادسازندگی به وجود آورد. به تعبیر دیگر، مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهادسازندگی گونه ای از ساختار ملی مدیریت اطلاعات را تدوین کرد که کلیه مراکز تحقیقاتی و آموزشی جهادسازندگی سراسر کشور را زیر پوشش خود قرار داده است.